

MITÄ UUSIEN KÄYTTÄEN KÄYTTÄMÄN

Tietty, kukapa ei. Mutta tiesitkö, ettei kännykkäsi toimisi, jos se ei jo sisältäisi kultaa? Kännyköiden toiminta edellyttää, että **NIISSÄ VOI OLLA JOPA 30 METALLIA.**

Entä tiesitkö, että **ELEKTRO-
NIKKATEOLLISUUS KULUTTA
KASVAVAN OSUUDEN MAAILMAN
ARVO- JA MUISTA METALLEISTA** valmistukseen kännykkämme, läppärimme ja mp3-soittimemme? Monia näistä metalleista saadaan kehitysmaista, joissa kaivostyöläisten olot voivat olla epäinhimilliset.

Myös ympäristö maksaa korkean hinnan siitä, että me saamme uusinta haluamme elektronikkaa. Venäjällä, Norilskissa, missä kaivetaan kobolttia, platinaa ja palladiumia elektronikan komponentteihin, **PAHAT ILMANSAASTEET OVAT AIHEUTTANEET LAPSILLE VAMMAUTTAVIA KEUHKOSAIRAUKSIA.**

**KATSO, KUINKA VOIT AUTTAA
WWW.MAKEITFAIR.ORG**

Kongon demokraattisessa tasavallassa **50 000 LASTA, JOISTA OSA VASTA 7-VUOTIAITA, TEKEE KUPARI- JA KOBOLTTIKAIVOKSISSA** pitkiä päiviä ilman suoja-
varusteita. Useat Kongon kahdesta miljoonasta pienkaivajasta tienaa vähemmän kuin 2 euroa päivässä. Etelä-Afrikassa kokonaisia kyliä on pakko siirretty platinakaivosten tieltä. Samaan aikaan kun jotkut kaivostyöläiset pystyvät hädin tuskin elättämään perheensä ja maksamaan sairaskulunsa, kaivos- ja myyntiyhtiöt vuolevat kultaa mineraalien kysynnän kasvaessa.

makeITfair-kampanja haastaa isot elektronikka-alan brändiyhtiöt **KANTAMAAN VASTUUNSA SURKEIDEN SOSIAALISTEN JA YMPÄRISTÖLOJEN PARANTAMISESTA** mineraalikaivoksissa ympäri maailmaa.

MITÄ METALLEJA KÄYTTÄMÄN

TANTAALI
Tantaalia tarvitaan elektronikalle tärkeissä osissa kondensaattoreissa, joita käytetään kännyköissä, digikameroissa ja läppäreissä. Tantaalimineraalin louhinta **Kongon demokraattisessa tasavallassa** on ylläpitänyt sisällissotaa, jossa on kuollut 2/3 Suomen verran ihmisiä.

KOBOLTTI
Koboltti on tärkeä kännyköiden, läppäreiden ja digikameroiden ladattavissa akuissa. **Sambia** ja **Kongon demokraattinen tasavalta** tuottavat puolet maailman kobolttista, mutta niiden kaivos- ja tehdastyöläiset kärsivät vakavista terveys- ja työturvallisuusongelmista. Sambianssa 80 ihmistä kuoli kaivonnettomuuksissa vuonna 2005.

KUPARI
Chile on maailman suurin kuparin tuottaja. Kuparia käytetään useissa elektronikan komponenteissa. Chilessä maanviljelijät painiskelevat valtavien ongelmien kanssa, koska kuparinkaivu kuluttaa paljon vettä. Pohjoisen Chilen kuivilla alueilla kaivosteollisuus käyttää arvokasta pohjavettä rajoittaen juomaveden saantia.

KULTA
Etelä-Afrikka on suurin kullan tuotantomaa. Kultaa käytetään elektronikkalaitteiden piirilevyjen koskettimissa ja liittimissä. Sitä kaivetaan usein maanpinnasta, jolloin kaivuissa käytettyjä myrkyllisiä aineita kuten syanidia voi kulkeutua maaperään ja pohjavesiin. Kaivoksessa syntyy ainakin 100 kg jätettä, jotta yhden kännykän piirilevyyn saadaan 0,034 grammaa kultaa.

TIEDON MURUSIA
Vähintään 20 miljoonaa ihmistä saa suoran toimeentulon kaivostyöstä, ja arviolta 100 miljoonaa ihmistä on riippuvaisia kaivosten tuomista tuloista.

13 miljoonaa ihmistä työskentelee pienkaivajina, usein erittäin vaarallisissa oloissa.

Arviolta 1-1,5 miljoonaa lasta ahertaa kaivoksissa.

Laitonta kaivua tapahtuu noin 50 maassa. Useimmat laittomat kaivajat ovat köyhiä ja moni tekee pakkotyötä pienestä korvauksesta, vailla oikeuksiaan.

NIKKELI
Nikkeliä käytetään useiden elektronikkalaitteiden akuissa. **Venäjän** Norilskissa nikkeli- ja kuparisulfidipäästöt ovat niin suuria, että ne värjäävät lumen keltaiseksi.

HARVINAISET MAAMETALLIT
Harvinaiset maametallit ovat 17 alkuainetta, joita käytetään mm. tietokoneiden litteissä näyttöissä. Näitä metalleja kaivetaan **Kiinan** Sisä-Mongoliassa, ja kaivosteollisuus pilaa ympäristöä sukupolvisi eteenpäin. Paikoin ilma on niin sakeana sulatoiden päästöistä, että aurinko näkyy harvoin.

TINA
Tinaa käytetään piirilevyissä juotteina. **Indonesiassa**, maailman toiseksi suurimmassa tinantuottajamaassa, valvoton kaivu on tuhonnut ympäristöä. Hygieniariskinä tunnetut seisova vettä täynnä olevat kaivoskuopat sekä paljaita kukkuloita muistuttavat maakat muistuttavat kuun maisemaa.

PLATINA
Platinaa käytetään tietokoneiden kovalevyissä sekä läppäreiden ja televisioiden LCD-näyttöissä. **Etelä-Afrikassa** platinakaivosten tieltä on lähes korvauksetta pakkosiirretty kokonaisia kyliä, joiden ihmiset ovat joutuneet hylkäämään peltonsakin. 40 prosenttia Etelä-Afrikan työntekijöistä on vuokratyöläisiä vailla vakinaisten oikeuksia ja sopimuksia. Vuokratyövoima joutuu usein tekemään vaarallisimmat työt hyvin suppean työturvallisuuskoulutuksen varassa.

Kaivosten kurjuus
Laihan olemuksensa perusteella 13-vuotias Jean näyttää **LIIAN HEIVEROISELTÄ NOSTELLAKSEEN RASKAITA KIVISÄKKEJÄ**, joiden sisältö jalostetaan elektronikkateollisuuden koboltiksi. Ja kuitenkin hän kantaa näitä säkkeitä jopa yksitoista tuntia päivässä kuutena päivänä viikossa. Jean tienaa raatamisestaan 2-4 euroa päivässä.

Jeanin nimi on muutettu turvallisuussyistä.

“Ulkomaiset kaivosyhtiöt ryöstävät maatani.”
JEAN, 13. KAIVOSTYÖLÄINEN, KATANGA, KONGON DEMOKRAATTINEN TASAVALTA

Jean **EI OLE AINOA LAPSI, JOKA ON PÄIVITTÄIN HENGENVAAARASSA** kaivoskuiluissa ilman suojava-
rusteita. Arvioidaan, että Kongon Katangan maakunnassa useampi kuin joka kolmas kaivostyöläinen on lapsi.

“Kyläni kohtalo surettaa minua, kun kaivosyhtiöt ryöstävät maatani”, Jean sanoo. **“KYLÄSTÄNI PUUTTUU NIIN MONIA ASIOITA.** Ei ole ambulanssia, ei sähköä, ei juomavettä ja terveysasema on heikosti varustettu. **KAIVOS- JA MYNTIYHTIÖT RIKASTUVAT SILMIEMME EDESSÄ.** Sitä ei voi kutsua anteliaisuudeksi tai myötätunnoksi.”

KÄÄNNÄ SIVUA NÄHDÄKSESI, MITEN VOIT AUTTAA...

KUKA KANTAA VASTUUN?
Kaivostyöläiset kehitysmaissa sinnittelevät selvitäkseen nälkäpalkoilla kaivaessaan metalleja kännyköihimme ja mp3-soittimiimme.

Maidemme hallitukset säätävät uusia lakeja kierrätystä edistääkseen ja ympäristöämme suojellakseen. Köyhien maiden kaivoskylissä asukkaat kärsivät usein pilaantuneesta maasta ja vedestä. Asukkaat joutuvat hengittämään metallisulattojen pilaamaa ilmaa ja kärsimään pitkäaikaisista sairauksista.

Muutama vuosi sitten useimmat elektronikkayritykset väittivät, että kaivosasiat eivät kuulu niille. makeITfairin ansiosta niiden asenne on muuttumassa. Yritykset kuten Sony Ericsson, Philips, Samsung ja HP selvittävät parhaillaan, mistä niiden käyttämät metallit ovat peräisin. Ne eivät kuitenkaan vielä ole aloittaneet konkreettisia toimia kaivosten työolojen ja ympäristöasioiden parantamiseksi.

makeITfair haastaa yritykset ottamaan selvää, mitä niiden koko tuotantoketjussa tapahtuu - ja aloittamaan asioiden muuttamisen. Metallien suurkuluttajana elektronikkateollisuus voi halutessaan vaikuttaa kaivostyöläisten elämän parantamiseen ja ympäristön säilyttämiseen.

Näin voit vaikuttaa:
Loggautu nettisivuillemme www.makeitfair.org ja **LÄHETÄ ONLINE-KIRJE ISOIMMILLE ELEKTRO-
NIKKAYHTIÖILLE.** Pyydä heitä parantamaan tuotantoketjuna pohjalla olevien kaivostyöläisten elinoloja ja siivoamaan ympäristön pilaantumista aiheuttavaa toimintaa!

Jos olet ostanut uuden kännykän tai mp3-soittimen, jätä vanha laitteesi kauppaan tai **VIE SE KIERRÄTYSPISTEESIEN!** Muista tehdä sama vanhoille akuille!

**OSALLISTU SUOMALAISJÄRJESTÖ-
JEN** kampanjoihin.

Kuulet lisää seuraavissa makeITfair-lehtisissä. Liity reiluun joukkoon!

www.makeITfair.org

LISÄTIEDOT PROJEKTISTA:
FinnWatch

info2@finnwatch.org
www.makeitfair.org - suomi
puh. (09) 2280 8349
gsm 040 410 9710

Tämä julkaisu on tuotettu Euroopan unionin tuella. Sen sisällöstä vastaa yksin projektiä koordinoiva hallintolaitos SMD-järjestö, eikä sen voida katsua edustavan Euroopan Unionin mielipiteitä.